

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilov
krščansko mislečih

učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, POUKU.

Letnik III.

V Ljubljani 15. februarja 1902.

Št. 4.

Dva velika momenta.

Veliko je dolžan javnosti sleherni učitelj. Šole so drevesnice, ki iz njih pričakuje človeštvo zdravih, krepko razvitih drevesc, katera bodo donšala bogatih sadov. Dandanašnji zahteva svet zlasti intelektualnih sadov: korenite naobrazbe v raznih vednostih. Ni to cela zahteva, ki jo je dolžna uresničiti šola — saj vemo, da mora le-ta, in še pred vsem, oplemeniti tudi srca mladine — ali povsè opravičena zahteva pa je! No, žal, da kažejo razne šole v tem oziru premalo uspehov. Na srednjih šolah učitelji često trpko čutijo, kako luknjičavo znanje v tej in oni stroki so prinesli učenci seboj iz ljudskih učilnic. Nedostatke srednjih šol — tudi take namreč, kakršnih bi po obstoječih učnih črtežih ne smelo biti — te nedostatke pa mora nositi visoka šola. Res je, da so pomanjkljivosti in rahlosti svojega znanja večkrat krivi učenci sami, ki ne storé dovolj svoje dolžnosti. A res je pa tudi, da so je pogosto krivi — učitelji. Le-ti namreč le prečesto premalo upoštevajo dva velika momenta uspešnega poučevanja: svojo lastno pripravo za pouk in pa sodelovanje učencev pri pouku.

Vsak učitelj se skrbno pripravljaj za šolski pouk! To je conditio, sine qua non. Imej učitelj še tako lepih zmožnosti — brez temeljite priprave s svoje strani bode bore malo dosegel pri učencih. Ta priprava za poučevanje mora biti nekako dvojna: daljnja ali bolj splošna ter bližnja ali podrobna.

Daljnja ali splošna priprava učiteljeva za pouk je zlasti v tem, da učitelj pregleda vso tvarino, katero mu je preleteti z učenci v teku enega šolskega leta ali sicer v kakem določenem času. Tak pregled je potreben, ker brez njega učitelj ne more tvarine prav razdeliti. In vendar je to zadnje tako silno važno! Saj je vendar treba ločiti, katere stvari so v tej ali oni stroki važnejše, katere praktičnejše, katere težje i. t. d. — Pri teh se bode moral učitelj dalje časa muditi, a koliko časa se bode mogel in smel, da ne bo površno preletel ali celo čisto zanemaril ostalih poglavij: to vse uravnava dobra razdelitev. Brez te se poučuje tjavendan; učitelj se mudi, kjer je ravno dobre volje, morda pri vprašanjih, ki so kaj zelo irelevantna —; v tem pa se približa konec šolskega leta, in važne stvari so morda popolnoma izostale... Zato: pregled, pregled in še v tretje pregled o vsi tvarini! Le-ta bode reguliral razdelitev, katera tudi ne bo vsako leto ista, marveč različna v različnih okoliših, v katerih učitelj kako tvarino predava. — Potem pa p o b l i ž j a a l i p o d r o b n e j š a p r i p r a v a. To je priprava za vsak dan, za vsak pouk sproti. Ta je pač še večje važnosti. Brez te nič ne pomaga pregled in razdelitev tvarine, kajti gotovo je, da brez pripravljanja za posamezne lekcije končno nobena, še tako natančno vnaprej začrtana razdelitev ne bode obveljala. Brez priprave sproti učitelj ne bo vedel v šoli nič pravega začeti: tuintam bode razlagal, ne da bi sam prav umel stvar; drugič se bode izognil učni tvarini, zašel na stranpoti in razlagal stvari, ki nimajo s predmetom morda prav nikakega stika; pripovedoval bode učencem to in ono: šale, dovtipe, izkustva iz svojega življenja i. t. d. — kratko: zapravljal bode uro za uro in zapravljal povečjem vse tisto, kar bi bil dolžan učence naučiti! — Vse drugače učitelj, ki se za vsak pouk posebe skrbno pripravi! Tu je vse umerjeno, vse določeno, vse premišljeno, vse urejeno. Tak učitelj vé natanko, kaj in koliko ima vsako uro razložiti, vé, s k a k š n i m i s r e d s t v i b o d e t o a l i o n o s t v a r p o j a s n i l, i n vé t u d i, k a k o b o d e u p o r a b i l t a a l i o n i p r i p o m o č e k r a z l a g a n j a, d a d o s e ž e s v o j n a m e n. Pač nikoli ne bomo mogli dovolj p ribiti eminentne važnosti takega sprotnega pripravljanja za šolo in nikoli ne dovolj opominjati, da naj se vendar sleherni učitelj zaveda te svoje dolžnosti! — Tudi dolgoletno službovanje in bogata izkušnja v učiteljskem poslovanju ne odvezujeta od te dolžnosti. Pisatelj teh vrst je hodil v šolo k slovečemu profesorju, ki je učil dolgo vrsto let eno in isto tvarino in je k temu še sam spisal učene knjige o dotičnem svojem predmetu. A čujte, ta mož se je na vsako svoje predavanje sproti in to — p i s m e n o p r i p r a v i l!... Zanimivo je tudi, kar je zapisal šolnik Overberg v svoj dnevnik, 4. nov. 1789. Tako-le pravi: „Danes dopoldne sem težko poučeval in ves pouk je bil zelo nedoločen in nejasen. Za vzrok temu mi prihaja najprej na misel izgovor, ki mi je v takih slučajih najbolj dobrodošel, češ: da se nisem dobro počutil. Toda če stvar natančneje preiskujem, se mi zdi, da je bržčas vzrok ta, da se nisem dovolj skrbno pripravil ali pa da sem pripravo odlašal do zadnjih trenutkov pred poukom...“ Ne, ne — priprava na pouk je velik moment uspešnega delovanja v šoli!

Drug moment je pa sodelovanje učencev. Le-to bi bržčas utegnil kdo zamenjavati s pazljivostjo. Pa ni isto. Mnogo je po šolah otrok, ki sedé pri pouku kakor bi jih ukopal in poslušajo z ušesi, očmi in usti — pa le nič ni... Mir, pazljivost učencev je pač pogoj sodelovanju, ni pa še sodelovanje samo. Sodelovanje je v tem, da otroci pri razlaganju učiteljevem, ali pa tudi pri izpraševanju sami mislijo, iščejo, sklepajo — nekako iz sebe samih reproducirajo to, kar je predmet razlaganja ali izpraševanja. Na tak način učenec res umstveno deluje. In le iz lastnega umstvenega dela so mogoči resnični umstveni pridelki. To je povsod tako. Naj kdo še tako pozorno gleda, kako drugi plava, — dokler ne bo sam skočil v vodo, se ne bode naučil!

Do takega sodelovanja torej navajaj učitelj učence! Pri razlaganju in pri izpraševanju. Pri razlaganju se mu bode táko prizadevanje tembolj posrečevalo, čimbolj se bode pripravljaj za predavanja, pripravljaj zlasti gledé na sredstva, kako obrazložiti jasno kako stvarino. Mej taka sredstva spadajo namreč tudi vprašanja, katera bode zastavljal svojim malim med razlaganjem. Ta vprašanja naj nimajo pred vsem namena, da bi učenec, odgovarjajoč nanja, ponavljal to, kar je povedal učitelj. Pri razlaganju naj se pred vsem bistrum, ne spomin. Zato naj stavi učitelj med pojašnjevanjem kakega predmeta bolj taka vprašanja, ki bo, nanja odgovarjajoč, učenec iz povedanega kaj novega našel. V tem je takozvana hevristična metoda poučevanja ali bolje navajanja od strani učiteljeve, da učenec nekako sam sebe poučuje.

No, pri ponavljanju stvarine naj pa učitelj zopet ne pusti vnevar sodelovanja cele šole. To sodelovanje bode pač bolj spominsko. Učitelj pokliče morda pred klopi ali k tabli enega učenca, a zanimati se morajo vsi za vprašanje, katero stavi temu enemu, in vsak trenutek mora biti vsak učenec v razredu pripravljen, da odgovori nanje. To bode pa učitelj dosegel le tedaj, če resnično poleg tega ali onega, ki ga je posebe poklical k izpraševanju, izprašuje tudi vsesploh učence po šoli...

Toda vse to so metuzalemskostare reči — pravite. Resnično! Ali pozabljam jih — in pozabljati jih ne smemo!

— ab —

Nekaj o umetnosti pisanja.

Učni načrt zahteva od ljudske šole, da si prisvojé učenci razločno in lepo pisavo. A tako pisavo si bodo otroci pridobili le tedaj, ako znajo pisati pravilne oblike črk, jih staviti v enaki legi in enakomerno vsaksebi. Pisava se sicer izpopolnjuje v poznejših šolskih letih, vendar, če hočemo doseči učni smoter, je treba otroke navaditi že v prvem šolskem letu pravilne pisave. Če je namreč podlaga dobra, se s pridom zida pozneje na njo; ako pa podlaga ni zanesljiva, tedaj se večkrat zaman ubija učitelj v višjih oddelkih, da bi popravil, kar se je zagrešilo prvo leto. Nepravilnosti v pisanju se namreč pri otroku hitro vkoreninijo in preidejo v navado. Navada pa je železna srajca.

Zato je važno, da se naučé otroci že v prvem šolskem letu pisati posamezne črke pravilno, čeprav ne morebiti bogve kako lepo. In o tej točki: kako je učitelju postopati, da se otroci navadijo posamezne črke pisati pravilno, hočem tu podati nekaj nasvetov iz svoje izkušnje.

Pisanje je ročnost, pri kateri deluje roka in oko. Oko mora zaznavati posamezne oblike, razločevati njih dele. Roka pa mora to, kar je oko zaznalo in razbralo na šolski tabli, vpodabljati na tablici ali papirju. A oko je pri otroku, ki prične pohajati šolo, še neizurjeno, nespretno. Ne zna še tako natančno opazovati slik, ki jih ima pred seboj, kakor oko odraščenega človeka. In tudi roka otrokova je okorna in trda. Izprva držé sploh vsi otroci komolec, zapestje in prste trdo, napeto. In tudi najboljši učenec piše s celo roko. Zato je treba mnogo vaje, da se uči oko zaznavati vse posameznosti oblik, ki jih vidi pred seboj in treba je mnogo vaje, da zadobi roka ono spretnost, ki je potrebna za pravilno pisavo črk.

To razmišljanje nas mora nagniti, da vporablamo take pisalne vaje, ki urijo učencem oko in roko in hkrati navajajo otroka na pravilno razločno pisavo.

Po pravilih pedagogike mora biti vsak pouk tako vravnan, da je primeren otroškimi zmožnostim. Torej se mora stikati z otrokovim duševnim obzorjem, če že mi povzet iz njega. Pred vsem pa mora biti pouk priprost, kakor je priprost šestletni otrok.

Tudi pisalne vaje morajo biti preproste, vendar pa ne zgolj mehanične. Združena mora biti z njimi neka mikavna duhovitost, — seveda otroška —, da se učenec začne zanimati zanje in jih z veseljem predelava.

Vsem tem zahtevam bomo ustregli, ako vporablamo pri pouku v pisanju genetično metodo t. j. ako vodimo otroka od priproste poteze, do stebričkastih, zavitih, okroženih in kačastih črt, od teh pa dalje do pravilnih malih in velikih črk. S tem se bode otrokovo oko naučilo zaznavati vse one prvotne poteze in like, iz katerih so črke sestavljene, pa tudi roka bode premagala prvo okornost in se vsposobila za razločne in pravilne oblike.

Predmet prvi vaji mora biti č r t a, ki je itak osnovni del vsem razno-terim likom. A na mestu mehaničnega načrtovanja naj poživi učitelj tudi to vajo z zgledom, ki je otrokom znan. Iz nazornega pouka, najbolje iz kake povestice, povzame stavek: „Dežek pada gori z nebes, doli na zemljo.“ Smer padanja dežja je tudi smer prve poteze v pisanju. Učitelj pokaže najprej sam v zraku od kod in kam pada dež, in pusti pokazati otroke, hkrati govoreč omenjene besede. Potem potegne več navpičnih črt od vrha šolske table do spodnjega roba in vedno ponavlja besede: „Dežek pada gori z nebes — doli na zemljo.“ Te poizkusijo potem posnemati nekateri učenci na šolski tabli. Slednjič pa pišejo vsi otroci take črte na svoje tablice in hkrati izrekajo navedene besede.

To vajo pogodijo otroci navadno jako povoljno, ker je jednostavna in jih hkrati zanima posnemati padanje dežja.

Pri tem naj učitelj ne gleda, da so že poteze lepe, ker takih bi zaman pričakovali od nespetnih, malih učencev. Tudi ni gledati, so li črte debelejše ali tanjše, krajše ali daljše, popolnoma ravne ali malo zakrivljene, ker zahteva prva vaja le to, da učenec potegne črto od zgoraj navzdol in nič drugega.

Ko se je ta vaja dobro obnesla, je treba otrokom vcepiti zmisel za črte določene dolgosti. To lahko učitelj na priprost način razloži, ako reče: „Otroci, dežka ne bodemo delali čez vso tablo, ampak le za vaš prstek na dolgo.“ Ko se je to parkrat ponovilo, vadijo se otroci potezati na tablici črte od spodnje do zgornje vrste in obratno. S tem se jim bistri razum za krajše in daljše črte, kar je zelo važno pri pisanju, in se vadi roka, da ne preide določenih mej. Daljni predmet, ki ga mora učitelj otrokom pojasniti pri pouku v pisanju, je razlika med debelo in tanko črto. Najlažje jim to poodčituje s predmetoma: stebriček in nitka. Ko jim je pokazal te dve stvari v naravi (v šoli utegne za „stebriček“ služiti štirioglato ravnilo), potegne na tabli debelo črto („stebriček“) in kraj nje tanko („nitko“). Z načrtovanjem navpičnih in poševnih, tankih in debelih črt se vaja završi.

Iz teh prvin se že dajo sestavljati nekatere priproste oblike, ki jih opazujemo pri črkah. Učitelj narekuje: „stebriček doli — nitka gori“ in potegne navpično debelo, nekoliko od nje pa poševno tanko črto ($\downarrow$), potem obratno „nitka gori — stebriček doli“ ($\uparrow$). Stikanje obeh črt bode učitelj otrokom mikavno razložil, ako jim reče: „Nitka vjame stebriček“ ($\downarrow$) in če to obliko imenuje „kljukico“. Ako stebriček vjame nitko, nastane „pipica“ ($\uparrow$), ako nitka poveže stebriček nastane, „kobilica“ $\downarrow$, in če se stebriček in nitka lovita, nastane „žaga“ (m). Na tej podlagi se že lahko poučuje nemški i, ii, iii.

Nekoliko težje je navajati otroke na krožne črte. Da otroci pojmiyo, kaj je okroglo, naj se jim pokažejo okrogli in zakroženi predmeti, katere naj tudi potipajo, kajti z obema čutoma, z vidom in tipom bodo lažje zaznali, kaj je okroglo. Prva vaja v tej vrsti je polokrogla črta; „kapica“ ($\cap$). — Ako nitka prekrži stebriček in se dostavi na vrh še kapica, dobimo „petljo“ (e). In če je še poleg tega petlja spodaj zaokrožena in pridejana nitka v pošev, nastane „zavijač“ nazaj zaviti (e) in zavijačasta črta ($eeee$) — Prav tako je sestavljati iz „nitke“, „kapice“ in „stebrička“ naprej zavite črte (m). Daljne vaje so: stebriček spodaj okrožen (i), njega sestav (uu). Sledita črki i in u. Zadnja predvaja je stebriček, okrožen zgoraj in spodaj (z). To obliko lahko imenujemo „kačo“. In če sestavimo več takih oblik, dobimo kačasto črto (uu).

Na podlagi teh temeljnih vaj bode razumni učitelj lahko naučil otroke pravilno in razločno pisati male in velike črke. Kako se dajo iz teh prvin sestavljati razne črke, tukaj ne bodem razlagal, in red, kako je postopati od lažjih do težjih, itak podaje Žumrov Abecednik. Dovolj je, če sem opozoril s temi predvajami cenjene tovariše in tovarišice, kako je učiti otroke, da zaznavajo razne oblike in jim vaditi neokretno roko. Glavni pogoj pa je, da tudi ta pouk ni mehaničen in duhomoren, temuč zanimiv. J. S.

L I S T E K .

J u n a k .

Črtica.

Stanislaj Goropecki je tisto noč nemirno spal. Skrbí mu niso dale po-koja, skrbi zaradi dneva uradnega učiteljskega zborovanja za okraj... V žepu sicer ni imel kdové koliko, a denar ga ni skrbel, saj takrat dobi vsak učitelj nekaj potnine, s katero se prebije tisti dan. — Torej to ga ni skrbelo in referat tudi ne, ker je imel dobrega prijatelja v stalnem odboru, ki je že skrbel, da se mu ni naklonil referat. Podpredsednik bi bil tudi lahko, ko bi ga hotel kdo imenovati za to važno mesto, a vedel je, da ga nihče ne bo, zato se ni vznemirjal in pripravljaj za podpredsednikovo opravilo... Ej, lahko bi bil miren, ko bi učiteljskemu zborovanju ne bilo treba zapisnikarja, tega nebodigatreba, katerega si izberó zborovalci šele v zadnjem hipu. In kako lahko se zgodi, da ravno njega izberó zapisnikarjem, njega, ki tako nerad piše, ki tako težko piše in ki ima toliko dela, da se mu vsako popoldne zdeha, ker ne vé, kaj bi počel v tisti gorski samoti... Stanislaj Goropecki je bil v velikih skrbih in ko se je oblačil zjutraj, je bil čmeren, dasi je bilo krasno poletno jutro. Ko se je odtrgala zavratnemu gumbu glavica, se je razljutil tem bolj, ker ni imel drugega pri rokah in je moral pretakniti skoraj vse predale in predalčke, predno je našel nekaj gumbu podobnega... Ko je bil oblečen in so bili črni lasje lepo počesani, si je zataknil rožni šopek v gumbnico, gredoč si je pa natrgal še nekaj bohotnih rož na vrtu in potem je krenil doli na cesto žvižgaje, v desnici pa vrteč palico... Skoraj prav zadovoljen bi bil, ko bi gotovo vedel, da ne bo zapisnikar!... Včasih je obstal, umolknil in premišljal, kako bi se izmotal. Jezen je bil, ker je mislil, kako bi bilo sicer prijetno na zborovanju, ko bi ne bilo nobenega opravila — pa še takega, ki ga ne opravlja rad — in bi kar tako sedel med svojimi ljubimi tovariši, mislil, kako bo dobro kosilo, pa dajal velečislanim gospodičnam koleginjam vonjati duhteče rože iz svojega vrta... In ko bi drugi pritrjevali: dobro!, bi tudi on ploskal in klical: bravo!... Kako bi bilo prijetno! Ah, čemu je treba vse pisati!... Poročevalci itak predložé svoje vestno izdelane elaborate, a kar se sicer govori, bi se pa kar tako zapomnilo, saj ni nihče gluha, kdor pride zraven... Zapisnikarji so čisto odveč, posebno pa še takó, ko mora biti možki zapisnikar toliko galanten napram svoji velespoštovani tovarišici, da zabeleži vse sam in spiše vse sam in ji pošlje vse samo v podpis... Ko bi Stanislaj Goropecki imel kaj oblasti in moči, bi gotovo vse reformiral, tako se je pa moral udati.

Na postaji je dobil nekaj enakomislečih tovarišev, vlak jih je pa še več privlekel... Stisnili so si roke ter spraševali po novicah in zdravju; ko je bilo vse v redu, so zopet sedli in se razgovarjali... Najgostobesnejši je bil učitelj Novljan, ki je imel referat. Kazal je skrbno izdelani in čedno spisani referat, pripovedoval, koliko je imel truda z njim, po katerih knjigah je iskal virov in koga je vse prosil informacij. „Človek se mora pripraviti!“ Tako se je oddahnil in še zažugal: „Danes se bosta zapisnikarja potila!“

Tovariš, ki je sedel pri nasprotnem oknu se je nasmehnil, naslonil v kot ter dejal: „Torej bo vse izvirno danes.“

Dve gospodični sta se spogledali in nasmehnila.

„Boste videli“, se je bahal Novljan. „Niste slišali še kaj takega in tudi naši strokovni listi še niso pisali o tem.“

„Bo pa res zanimivo“, se je nasmehoval oni v kotu.

„Gotovo, samo pisati bo treba mnogo“, je trdil Novljan.

„Kdo bo zapisnikar?“

To vprašanje je postalo hipoma pereče, gotovo bolj, kakor je sedaj v Srbiji vprašanje prestolonasledstva . . .

Gledali so se, ker ni nobeden hotel izreči svojega mnenja.

„Gotovo je, da jaz ne bom, ker imam referat“, je izpregovoril Novljan, ker se mu je zdelo, da zró vsi vanj.

„Jaz ne bi imel nič proti temu; ako hočeš biti, imel boš dvojno zaslug“, je menil Goropecki, ki je dotlej samo molčal.

Ta duhovitost jih je razigrala, da so se smijali.

„Govoril in pisal ne bom“, se je branil Novljan.

Jedna koleginja je omenila, da naj bi gospodje tovariši iz gole uljudnosti nasproti damam zahtevali obe zapisnikarski mesti zase . . .

Stanislaj Goropecki, ki je takoj izprevidel, da bi bila potem zapisnikarska čast še bolj gotova zanj, ako bi se zahtevala dva možka, se je takoj neuljudno oglasil: „Ah, to ne gre! . . . Prosim, enake pravice, pa tudi enake dolžnosti.“

Potem je mej oporekanjem in pritrditvami deklamoval o enakopravnosti učiteljc.

„Saj vas poznamo“, so mu klicale tovarišice.

„Kdo mlajših naj bo!“ se je oglasil tovariš pri oknu.

Stanislaj Goropecki pa je bil še mlad in kako lahko njega doleti ta čast. Njega! . . . Kar zazebló ga je, da je bolestno pogledal tja v kot.

V vozu je postalo tiho, ker je bilo razpravljanje težko, dasi potrebno. Vlak je pa hitel na zadnjo postajo.

Tedaj se je pa oglasil neki kolega: „Jaz vem, koga izvolimo za zapisnikarja, pa bomo vsi zadovoljni, pa še damo mu, ker je tak . . . Jankovič naj bo, pa njegova tovarišica.“

„Živijo! . . . Živijo!“

„Tako je! Ta naj piše! Prokleta ga bo jezilo.“

Jankoviča niso marali, ker je bilo preveč zavisti v kolegijalnih srcih. Niso mu zavidali sicer zaradi priljubljenosti pri predstojnikih ali njegove revščine. Zavist je imela druge vzroke, saj pravijo, da vrane preganjajo svojo belo sestro.

Stanislaju se je odvalil kamen od srca. In óni, ki ga je predlagal v vagonu, je dejal: „Eden naj ga pa predlaga“, sam ni imel poguma, da bi to storil.

„Kdo ga bo predlagal?“

To vprašanje je bilo treba rešiti ravno v trenutku, ko se je vlak ustavil na postaji.

„Ti ga daj! . . . Ti predlagaj! . . . Novljan naj ga predlaga!“

Tako so silili drug družega in hiteli iz voza.

Stanislaj Goropecki je bil sedaj nenadoma brez vseh skrbi, referata nima, zapisnikar ne bo, za kosilo bo dobil pa denar. Hej! . . .

Zavrtil je palico ter se pridružil kolegincem, da jih zabava z rožami in duhovitimi dovtipi, katerim se je sam smejal, ker drugi so se posmehovali njegovi neumnosti.

Ob določeni uri so se zbirali na shajališču.

Prihajali so v gruĉah, hrumeĉ in pozdravljajoĉ se na vse strani, ker nekateri se vidijo samo ob uradnem zborovanju. DruŹba, ki se je pripeljala z vlakom, je pogledovala Jankoviĉa in si pomeŹikovala ter skrbela, da se je razŹirilo geslo za tisti dan: „Jankoviĉ in njegova koleginja bosta zapisnikarja.“

Potem se je kmalu priĉelo. Gospod predsednik je Źel za mizo in povabil zborovalce, da sedejo k zeleno pogrnnjenim mizam. Vsak nekako Źeli, da ostane razdalje med njim in predsednikom daljŹe, zato so se gnetli bolj ob konceh in poĉasnejŹi, ter okornejŹi, ki niso dovolj hitri, da bi si osvojili sedeŹ, so se morali pomikati bliŹje predsedniku.

Po kratkem uvodu sproŹi predsednik zapisnikarsko vpraŹanje in povabi navzoĉe, da se morda kdo oglasi prostovoljno. Besede niso imele drugega vspeha, kakor da je Stanislaj Goropecki obrnil oĉi kviŹku, kakor bi hotel reĉi: „Rad bi poznal tistega . . .“ Predsednik se je zaman oziral, nato pa prosil, naj kdo predlaga zapisnikarja. Stanislaj se je ozrl, da bi videl, kdo se vzdiguje. Toda nihĉe se ni ganil; molĉali so in gledali predse.

„Torej volite z listki!“ je odloĉil predsednik.

Stanislaju je postalo hipoma tesno, in ko je videl, da nekateri zró vanj, seveda samo sluĉajno, tedaj je zaĉutil, da je po njem, postalo mu je vroĉe in na ĉelu so se mu pokazale potne kaplje. Brezupen se je ozrl po tovariŹih, s katerimi se je bil pripeljal. Toda nihĉe! . . . Tedaj pa vstane, on sam, junak med drugimi, vzdigne roko in zmuĉen gleda predsednika.

„Prosim, gospod predsednik!“

„Prosim!“

Stanislaj Goropecki je globoko dihnil, da je dobil dovolj sape, potegnil z roko po potnem ĉelu ter je izblebetal: „Jaz predlagam za zapisnikarja tovariŹa Jankoviĉa in koleginjo N.“

Jankoviĉ se mu je nasmejal, a koleginja N. se je branila, sklicujoĉ se, da so mlajŹe moĉi, da je bila Źe veĉkrat zapisnikarica, skratka, ona je protestirala, kar je napotilo Goropeckega, da je vskliknil zmagovalno: „Pa volimo!“

Segel je po papir.

„Ni treba!“ ga je zavrnil Jankoviĉ. „Gospodiĉna, nikar se ne branite. Tako so sklenili tisti, ki so nezmoŹni za najpriprostejŹe mehaniĉno delo.“

Vstal je, ter Źel po papir.

Goropeckemu je zaŹarel obraz, ker mu je odleglo; vrgel se je na stol nazaj, stegnil noge in nesel roŹe pod nos.

Drugi pa niso ploskali kakor sicer.

Junak tistega dneva pa je bil seveda Stanislaj — Stanislaj Goropecki. Damam je ponujal roŹe in duhovite dotipe, tovariŹem pa Źepetal na uŹesa: „To smo ga!“

Oni tovariŹ, ki se mu je Źe posmehoval v vagonu, se je pa nasmehnil, a rekel ni niĉesar, saj je videl, kako so ga.

Bogdan Zagorski.

D o p i s i.

Iz VerŹeja. Mirnega srca sem prenaŹal vse priimke in psovke, nakopiĉene v „Slov. Narodu“ Źtev. 3. od dne 4. jan. t. l. o shodu SlomŹkarjev, a obŹaloval in pomiloval sem temeljito neotesanost, ki diĉi dotiĉne tri ĉlanke lista, ki naj bo glasilo slovenskega razumniŹtva. Ako so taki izbruhi vrhunec inteligence, potem sem raje vedno abderit, ki marljivo dela in se poŹteno preŹivlja. Ker me pa na-

pada v novejšem času še tudi „Učiteljski Tovariš“ v števil. 4. prav enako nečastno, sem primoran na tem mestu podati nekoliko pojasnil in odgovora.

Začasno nisem bil in nisem vpokojen, ampak imel sem le desetmesečni dopust, da se vdeležim tečaja za meščanske učitelje v Mariboru, pa ne zato, da bi hrepenel po kakem portefeuilu, ampak ker vem, da je učitelju prepotrebno nadaljne izobrazbe, posebno če je komaj 37 let star že za 30 let zaostal za onimi učitelji, ki se drznejo učenost in naprednjaštvo imeti v najemu. Seveda i jaz ne bom delal skušnje na povelje neslanih člankarjev v „Narodu“ in „Tovarišu“, ampak ravnal se bom po svojej volji, sicer pa bom tudi novo pridobljeno znanje vporabljal z resnim delovanjem v prid šoli in narodu ter se bavil z zasebnimi študijami, ki podajajo vsakemu več zadovoljstva nego kričanje in bahanje.

Popraviti moram tudi dopis v „Narodu“, ki je 4. januarja prinesel golo neresnico, da sem na shodu govoril v imenu slovenskega učiteljstva ob mejah. Pozdrav sem izrekel le v svojem imenu, prišedši od meje Ogerske ob Muri, in v imenu tovarišev mojega „mišljenja“. Toliko logike pa menda tiči tudi v vsaki prekmurski slovenski glavi, da se v imenu nasprotnikov govoriti ne more in ne sme. Vedeti bi pa morala tudi „Narod“ in „Tovariš“, ki se ponašata s patentovano nezmotljivostjo, da vsak razumnik spoštuje tudi mnenje nasprotnikovo in čeravno je spozna kot napačno, ne pobija je z osebnimi napadi in ne bruha nanj žolča, ampak zavrača ga s stvarnimi in za mislečega človeka častnimi razlogi, ne pa s psovkami, ki brže delajo čast cestnemu potepuhu.

Tudi temu ugovarjam da bi bil nadut klerikalec ali pa klerikalni petolizec, kakor nas sumarično imenujete, ampak sem bil

in hočem ostati neodvisen. Družil pa se bom le tam, kjer najdem ljudi svojih nazorov ali pa nikjer, kakor bode pač nanesel razvoj sedanjih strank, kjer bo več verjetnosti in pravičnosti, tam hočem biti četudi zasramovan in zaničevan. Prog in marog se pa nahaja povsod, in najmanj jih primanjkuje hiperliberalnim naprednjakom.

Zmes, ki jo prinaša Rešetar¹⁾ v „Tovarišu“ števil. 4, je pravi cvet z žolčem napolnjene, potencirane nadutosti, kateri je z njegovimi lastnimi besedami želeli „Bog daj norcem pamet!“ Ako prislovice „sitnega, pobožnega, neznanega i. t. d.“ zavzemajo glavni zaklad njegovega besednjaka, potem mu izrekam odkritosrčno obžalovanje, še bolj pa želim, da se ne skriva za rešetarjevo krinko, ampak da nam pokaže svoje pravo lice. Rad sem pripravljen takrat mu odgovarjati lice v lice, ker psevdonimni napadalcu mi veljajo toliko kakor oni psički, ki jezljivo za vozovi lajajo, a jih vstaviti ne morejo. Imenuje me „neznanega Vaudo“, jaz pa menim, da nikako ni potrebno, da bi bil vsak učitelj od vzhoda do zahoda znan, ampak da zamore v najzadnjem skritem zakotju sveta tičati ravno taka, če že ne boljša glava, kakor je ona „preimenitnega Rešetarja“. Ako se mi razkrinka, hočem se mu prav podrobno predstaviti, za danes mu samo z doslovnim podpisom povem, da sem učitelj kakor morebiti tudi on, da sem se za svoj stan ravno tako pripravljaj, ravno toliko (če ne več!) učil kakor on. Če pa ni učitelj,²⁾ potem pomilujem „Tovariša“, da pusti ali mora pustiti v svojih predalih tako gnjusno-smrdečo zmes premetavati.

¹⁾ Tudi v naše kraje prihajajo rešetarji, a navajeni smo pri teh poštenih dušah opazovati več dostojnosti, kakor ga tiči v zmesi tega laži-rešetarja.

²⁾ V „Učit. Tovarišu“ odlagajo svojo modrost tudi uradniki banke Slavije. (Op. ured.)

„Kdor strelja tja, mora biti pripravljen, da se strelja tudi nazaj“, rekel mi je nekoč pošten slovenski razumnik. To zlato resnico sem si zapisal globoko v srce; treba bi pa bilo, da jo uvažujejo vse nasprotujoče si stranke, potem bi bil boj med njimi dosti bolj premišljen, a tudi dokaj častnejši. V tem smislu tudi priznavam, da za nas Slovence res ni potrebno, da se cepimo v toliko strankarskih panog, še manj nam je to koristno. Je-li bila „Slomšk. Zveza“ potrebna ali ne, nočem še danes razmotrivati, to bode dokazala šele prihodnost. Vprašam pa sledeče: 1. Ali so res vsi udje „Slomšk. Zveze“ nepošteno in nečastne osebe „nižje vrednosti?“ — 2. So „takozvani“ naprednjaki sami nezmotljivi in „višje vrednosti“? 3. Imajo le-ti sami vsa načela naprednosti v najemu in so le Slomškarji nazadnjaki brez pojmovanja naprednosti? — 4. Ste sedanji naprednjaki pripravljeni, kakor ste sicer že večkrat „trdili“, podpisati pred vsem svetom program, da ste tudi vi za versko-nravno odgojo v šoli na narodni podlagi in da hočete to tudi dejansko izvrševati?

Ako se mi dokažejo prve tri točke in se izvrši četrta, potem sem prvi, ki prizna „Slomškovo Zvezo“ kot nepotrebno in bom prvi, ki ji obrne hrbet. Dokler se pa to ne zgodi, ostanem svojim dosedanjim načelom in somišljenikom zvest, ne da bi kedaj psoval nasprotnikov.

Vinko Vauda.
nadučitelj v Veržejju.

Iz Gorice. (Zborovanje goriške podružnice „Slomškove zveze.“) Dne 6. februarja t. l. je imela goriška podružnica zborovanje v „Šolskem domu“ v Gorici.

G. načelnik je pozdravil in nagovoril navzoče približno tako-le: „Po ustanovnem shodu našega društva, ki se je vršil dne 3. oktobra minulega leta, zbrali

smo se danes prvič, da nadaljujemo pričetno delo in da vsak izmed nas pripomore k vresničenju naloge, ki si jo je postavilo naše društvo. V tem zmislu vas najsrčneje pozdravljam in zahvaljujem za današnjo udeležbo.

Želeti bi sicer bilo obilnejšo udeležbo od strani učiteljstva, toda so že take razmere. Naše društvo si je postavilo najlepšo nalogo, pospeševati složno in skupno delovanje učiteljstva in duhovščine v šoli in zunaj šole v lastno korist in v korist in blagor našega naroda. Saj smo učitelji in duhovniki sinovi istega naroda, kateremu oboji želimo najboljše srčce, pred vsem pa ohraniti mu najdražji svetinji: vero in narodnost.

Ali dočim se je častita duhovščina radovoljno odzvala rodoljubnemu klicu k složnemu delovanju, ostalo je učiteljstvo v veliki večini hladno in mrzlo. Mi smo storili svojo dolžnost, sodijo naj drugi.“

Potem je še z obžalovanjem omenjal podlih napadov od strani „naprednih“ tovarišev in „naprednega“ časopisja, ki nam podtikajo hinavščino in sebičnost in pa onih omahljivih in neodločnih, ki nimajo poguma in srčnosti, da bi javno pokazali svoje mišljenje in prepričanje. Tem, kakor onim nasproti ravnajmo se po geslu: Kdor ni z nami, je proti nam.

Spomnivši se smrti dveh članov, o čemur je svoječasno že poročal „Slovenski Učitelj“, je omenjal glavno zborovanje „Slomškove zveze“ v Ljubljani. Z ozirom pa na to, da so podrobnosti istega navzočim že znane iz obširnih časnikarskih poročil, ni o tem podrobno poročal.

Za tem je prišlo na vrsto predavanje g. učitelja Baliča (iz Ločnika). Predočil nam je kaj zanimivo in dovršeno življenje in delovanje Ivana pl. Leonelli, slovenskega pisatelja iz prve polovice 18. stoletja. Ker je spis velike važnosti

za nas Slovence, zlasti za naše slovstvo, smemo biti hvaležni g. Baliču, ki se je potrudil in zbral toliko podatkov, in želeli bi bilo, da svoj spis prijavi v tem ali onem listu, kakor se je želja izrazila že pri zborovanju.

Priti je imelo na vrsto drugo predavanje, toda ker je že odbila 12 ura in se je nekaterim g. udeležnikom mudilo, odložilo se je za prihodnje zborovanje, ki bo dne 6. aprila t. l.

Iz Središča. (V o b r a m b o.) Cenjenim tovarišem in tovarišicam je gotovo še dobro v spominu, kak hrup in vrišč je nastal, ko sem pred poldrugim letom pri glavnem zborovanju „Zaveze“ v Mariboru v debati o Strmškovem predavanju „Kako naj se javi naša stanovska zaveza“, opozoril g. poročevalca, da je bila v njegovem referatu tožba o učiteljskih duhovnih vajah popolnoma nepotrebna, zlasti ker duhovne vaje za učitelje niso obvezne ter se nikdo k udeležbi ne sili. Opiral sem se pri tej svoji opombi na mnenje g. Česnika, ki je uprav dan poprej pri seji delegacij omenil, da se ne more od vseh udov „Zaveze“ zahtevati, da bi bili gledé te ali one točke enakega mišljenja. Naše liberalno načelo — je rekel gosp. Česnik — bodi, da se čujejo glasovi z raznih strani.

A kako zelo sem se motil, ko sem mislil, da je po programu svobodnega učiteljstva dovoljeno tudi udeležencu, ki se v eni točki ne zлага z nazori poročevalčevimi, izraziti svoje mnenje — o tem sem se uveril kmalu.

V dvorani sami, kjer se je vršilo zborovanje, se mi sicer ni oporekalo od nobene strani; po mojih besedah je vladala nekoliko trenutkov globoka tišina med zborovalci, le zelo v ozadju dvorane je par kolegov nekaj mrmralo, in poročevalec sam me je ob koncu debate za-

vrnil z besedami, ki pa prav za prav niti k stvari spadale niso. Prava gonja na mene se je pričela še le pozneje v „Učit. Tov.“ Vsi rešetarji so bili na nogah, zaganjali so se v mene, kakor se zaganja bik v rudeč dežnik. Vse mogoče so privlekli na dan ti svobodo ljubeči, a drugim jo ne želeči „tovariši“. Ker me niso mogli stvarno prijeti, ker niso mogli ovreči mojih na shoda izraženih nazorov, lotili so se prav po pobalinsko moje osebe. A premalo napak so našli na meni, namreč takih, katere bi bile vredne, da se v sramotenje moje osebe razkrijejo svetu, zato so se me lotili od druge strani: ironizovali in smehšili so moje prizadevanje in uspehe na vzgojnem, literarnem in gospodarskem polju, in po načelu „Hilf, was helfen kann“, so pri tem tudi prav na debelo lagali. Posegli so ti „ljubeznjivi kolegi“ celo v moje zasebno življenje in očitati so mi mojo ženitev in ženitovanski prinos, šteli so mi v greh, da se bavim s pedagogiko in vinogradništvom, da izdavam na svojo roko „Zabavno knjižnico za slovensko mladino“¹⁾, ko bi vendar moral pomagati Gabrščku pri izdaji „Zavezine mladinske knjižnice“, smehšili so razne ugodne kritike o mojih mladinskih delcih, očitati mi, zakaj ne pošiljam brezplačno svojih knjižic med svet, spodtikali se nad tiskarno, v kateri se tiskajo moje skromne publikacije, očitati mi — čujte — obed pri mariborskem vladiki, h kateremu pa — žal — doslej še nisem bil povabljen, očitati mi ... toda čemu še dalje govoriti. Napadi na mojo osebo so se vlekli več kakor pol leta skozi predale „Učit. Tovariša“, kateri pa je bil v kljub temu sramovanju vendar toli uslužen, da je

¹⁾ V kratkem izide 10. zvezek tega mojega mladinskega zbornika. Oprosti, dragi Rešetar, da brez tvojega dovoljenja!

sprejemal — dasi nerad — vselej i moje izjave, s katerimi sem zavračal svoje nasprotnike.

Ko sem uredniškemu zboru končno temeljito dokazal, da so njegovi poročevalci, kar se tiče moje osebe, nesramni lažniki, so ti gospodje umolknili. Toda stvar še s tem ni bila pri koncu. Kmalu se je začela uova gonja proti meni. Izvolili pa so si sedaj gospodje pri „Tovarišu“ nov način pikanja in zbadanja moje malenkosti: na prav ostuden način so kritikovali že naprej neko moje delce, katero pa mislim še le izdati. A tudi tukaj so slavno pogoreli in morali so umolkniti.¹⁾

¹⁾ Kmalu po mariborskem učiteljskem shodu, pa tudi še pozneje, ko se je bila že končala pravda med Rešetarjem in menoj, so mi došla od mnogih znanih in neznanih tovarišev — celo od kolegov, ki so na glas kot „napredni“ učitelji — priznanja, iz katerih je povzeti, da je mnogo učiteljev, ki ne odobravajo postopanja ljubljanskih učiteljev prvakov in drugih. Jedno teh pisem se glasi: Veleč. gosp. kolega! Ne morem si kaj, da, sili me, da Vam izrazim popolno priznanje na Vašem taktne nastopu pri zborovanju v Mariboru. Kaj se vlečejo pri učiteljskih zborovanjih stvari na dan, ki sploh k stvari ne spadajo! Tako netaktnost je zakrivil Jelenč lani v Gorici in letos zopet v Mariboru. Vpije se o svobodi, pri tem pa se vsiljuje suženstvo. Kaj n. pr. mene briga, k. k. šnega mišljenja je gledé vere ta ali oni tovariš? Naj pusti torej tudi on mene. Ako ti gospodje mislijo, da se s takimi nastopi delajo velike pred svetom: jako se motijo! V prvi vrsti pa nam bodi vsem: izpolnujemo svoje dolžnosti... Odlomek drugega pisma pa slovi: Vaše nastopanje pri zborovanju „Zaveze“ in Vaše izjave v „Učiteljskem Tovarišu“, oboje mi je jako ugajalo. Rad bi Vas osebno obiskal in Vam kot kolega stisnil roko — a to ni mogoče. Upam, da dovolite, da Vas — nepoznan — obiščem s tem pisemcem. Rešetarja ste dobro nagnali v kozji rog. Prav tako! „Učiteljski Tovariš“ je prekoračil meje krščanstva, pa tudi meje pravega liberalizma. Terorizem Jelenčev in drugov je ustvaril „Slovenskega Učitelja“...

No, zdaj bom imel mir pred temi prenapetneži, sem si mislil. A zopet sem se varal. — Grozno mora peči Rešetarja in njegove umazene pomagače, da je blato, katero so metali v me, obtičalo na njih, zato so iskali nove prilike, da bi me zopet sramotili.

Kakor veste, gospod urednik, nisem se udeležil I. občnega zbora „Slomškove zveze“ in sicer — odkrito rečeno — zato ne, ker spadam i jaz v ono vrsto učiteljev, ki so mnenja, da sta obe učiteljski stranki zabredli nekoliko predaleč na „polzko pot prenapete strankarske politike“, in ker neizmerno obžalujem tužne razmere v našem stanu.¹⁾ Kolegi raznega mišljenja se med seboj prepirajo in celo javno napadajo, ko bi vendar našemu ubogemu stanu, ki nima take-rekoč nikjer prave zaslonbe, najbolj koristila združitev na zdravi podlagi. A že vem, kaj mi porečete na to, g. urednik, zato raje molčim. Na shodu „Slomškove zveze“ me torej ni bilo, a gospodje Tovarševci so me vkljub temu videli v Ljubljani; znano jim je, da je bil med udeleženci iz zelene Štajerske tudi „slavohlepni“ Kosi, kakor trdi to 4. štev. let. „Učit. Tov.“, kjer me „ljubeznivi“ tovariš (?) Rešetar znova napada in mrcvari. Da se poslužuje pri tem zopet laži in izmišljotin, to ni nič novega. Stvarni popravek sem poslal uredništvu „Učit. Tovariša“, ga li prinese ali ne, ne vem, to pa vem, da ima Rešetar strašno piko na me. V črnenju, zasme-hovanju, blatenju, zasramovanju, v pikanju in zbadanju moje osebe je res pravi mojster — a junak ni, ampak bojazljivec in strahopetnež, ki se

¹⁾ Tako mislijo, zal, nekateri dobromisleči gospodje tovariši na Štajerskem. A na Kranjskem in Goriškem, kjer so pričeli liberalci brezobziren boj zoper vse, ki jim ne robujejo, nimamo več takih iluzij. (Op. ured.)

skriva za urednikovim hrbtom. Kolikokrat sem ga že pozval, naj se vendar pokaže svetu, a zaman. Danes mu znova kličem: Na svetlo, Rešetar, postavi se junaško pred nas, ako si uverjen, da delaš za resnico in pravico!

Da sem si z vestnim izpolnjevanjem svojih dolžnosti, z lastnim prizadevanjem, delom in trudom v šoli in izven šole, pridobil tu in tam nekoliko priznanja, to tebi „Rešetarče“ ni po godu in imenuješ me slavohlepneža. Stopi, stopi vendar na svetlo, prerešetati hočem potem malce tudi tvoja svojstva, morda zasledim i jaz pri tebi kaj tacega, kar bi z večjo pravico lahko nosilo ime „slavohlepnost“. Morda pristojta tebi bolje oznamenilo: „Mädchen für alles“, morda trepečeš ti mnogo strastnejše za častnimi mesti, nego li jaz? Dozdeva se mi trdno, da si tudi ti eden tistih, ki svojemu bližnjiku mnogo raje odpusté slaba, nego pa dobra dejanja.

Če je temu res tako, spreobrne se vendar in prizadevaj si, da se vspneš v tem oziru na nekoliko višjo stopinjo kreposti! Lažje in z bolj čisto vestjo boš potem svetu razkrival napake drugih ljudij, zlasti onih stanovskih tovarišev, ki se v kaki točki ne zlagajo s tvojimi nazori.

Očitaš mi, dragi Rešetar, da sem izstopil iz ormoškega učiteljskega društva, ker mi izid odborove volitve ni ugajal. Motiš se, dragec. V odboru kakor i v društvu samem so zvečine kolegi in kolegkinje, s katerimi se prav labko shaja, ker obsojajo vsako prenapetost ter so tudi za sloge med našim pa med duhovskim stanom, dobro vedoč, da je s skupnim postopanjem teh dveh stanov moči doseči lepe uspehe na polju ljudske prosvete. Izjem v tem oziru je prav malo. K njim prištevam v prvi vrsti društvenega načelnika, in uprav ta kolega in edino

le ta (ne pa odbor), ki je hotel v svoji grdi ošabnosti in nadutosti zatreči v meni osebno svobodo ter mi kazati gospodstvo in oblast, ki mu ne gre, je vzrok, da sem naznanil društvu svoj izstop. Terorizirati se ne dam od nikogar! Ne spravljaj bi teh stvari v javnost, ko bi me ne bil Rešetar k temu prisilil. Ako bode potrebno, govoriti hočem o tem še jasneje. Za danes sklepam ter rečem: Gospodje okrog „Tovariša“, ki govorite in pišete toliko o stanovski zavesti in o važnosti sloge med učiteljstvom, zakaj vendar napadate, ali zakaj pustite, da se napadajo kolegi in kolegkinje, ki vam ne morejo v vsem slepo slediti, ki si upajo včasih tudi nekoliko drugačo misliti, kakor mislite vi? Zakaj rabite v svrhu sramotenja in pikanja vam neljubih tovarišev laži, kakor ste to v napadih na mojo osebo jasno dokazali?

Kam ste nas vendar zavedli? Zakaj ste odmenili v poslednjih letih liberalnemu mišljenju do cela drugo smer? Pred kakimi štirimi leti ste smatrali kolege, ki so živeli in delovali s pravo za občno blaginjo naroda vneto duhovščino, še „naprednim“, a danes po vaših načelih ni več „napreden“ oni učitelj, ki ni napovedal brez izjeme vsakemu duhovniku hudega boja.

Še pred tri in pol letom je povodom „Zavezine“ slavnostne skupščine predsednik L. Jelenc govoril na občnem zboru v Ljubljani te-le besede: „Lepše ne more praznovati „Zaveza“ svoje desetletnice, nego da bo mogla z zlatimi črkami zapisati v svojo kroniko, da ste jo, presvetli knez in škof, v X. skupščini počastili s svojo navzočnostjo... Kako bi slovensko učiteljstvo ne šlo z veseljem in navdušenjem na svoje težavno delo, ko vidi, da se množé njeni in šoli toli vplivni prijatelji.“ Ob koncu svojega

pozdrava pa prosi g. Jelenc blagoslova škofovemu delovanju, rekoč: „Delo našega ljubega vladike pa naj blagoslovi Bog!“ Vidite, gospoda, kje ste bili pred tremi leti, kje ste pa danes. In s takimi

¹⁾ Prim. „Uč. Tov.“ za l. 1898., št. 26, 27, str. 198.

tovariši, ki tako naglo spreminjajo svoje nazore, naj bi šlo vse učiteljstvo čez strn in drn? Saj to ni mogoče! — — Kdo je torej kriv, da so razmere v našem stanu take, kakršne so? Ali jih moremo biti veseli? Mislim, da ne!

Anton Kosi.

Šolske vesti.

Osebna vest. Nadučitelja na ljubljanski mestni deški šoli g. Fr. Rak-teljju je naučni minister podelil naslov ravnatelja v priznanje njegovega mnogoletnega vspešnega službovanja

Izpremembe pri učiteljstvu na Štajerskem. Nadučitelj pri sv. Andražu g. Milan Levstik je imenovan za učitelja na celjski okoliški šoli. Gčna. Roza Jelenc, učiteljica v Framu, je dobila začasno službo v Gor. Logatcu. Gospodična Otilija Feigel, učiteljica v Zrečah, je imenovana za učiteljico v Slovenji Bistrici. Učiteljica ročnih del v Novi cerkvi pri Ptujju, je postala gčna. Fmilija Kmet, za šoli Gomilsko in Orla vas pa gčna. Hermina Brencce iz Velenja. Za učitelja v Marenbergu je imenovan ondotni začasni učitelj g. E. Kompost, za šolo na Muti pa def. učitelj g. Albert Pavlin iz Št. Štefana v Rožni dolini.

Deželni šolski nadzornikom za Goriško imenovani gosp. Fran Matejčič je že nastopil svojo novo službo.

Goriški deželni odbor je imenoval svojim zastopnikom v dež. šol. svetu g. prof. Berbuča.

Druga mestna deška šola v Ljubljani se bode razširila v osemrazrednico.

Razširjene šole. Dvorazrednica v Galiciji se bode razširila v trirazrednico in trirazrednica v Pišecah v petrazrednico.

Važno za učitelje-vojake. Učitelji, ki hočejo biti enoletni prostovoljci, lahko postanejo računski podčastniki in računski poročniki v rezervi. V ta namen morajo služiti štiri tedne, ki se štejejo za orožne vaje, v aktivni službi, potem naredé izpit za računске častnike in postanejo takoj rač. podčastniki I. razreda.

Razpisane učiteljske službe. Na štirirazrednici v Grižah (okraj Celje) in na petrazrednici v Čadramu (okraj Kojncice) je razpisano po eno mesto učitelja oziroma učiteljice (III. plač. razred) stalno ali pa začasno. Prošnje do 20. febr. 1902. — Na štirirazrednici pri Sveti Ani na Krembergu v Slov. Goricah (cmureški šolski okraj) je razpisana učiteljska služba v def. oziroma provizorično nameščenje. (III. plač. razred). Prošnje do 24. februarja 1902. — Na petrazrednici v Št. Lenartu v Slov. Goricah se bo do Velike noči namestila učiteljska služba (II. plač. razred) in sicer staln. event. tudi začasno. Prošnje do 20. februarja na okr. šolski svet v Št. Lenartu.

Drobtine.

Lažnjiv naslov nosi na čelu „Učiteljski Tovariš“. Ta list se imenuje bahato: „Glasilo avstrijskega jugoslovankega učiteljstva.“ Ko bere človek te bobneče besede, mu pride nehoté na misel basen o žabi, ki se je napihovala. Koliko pa imajo n. pr. dalmatinski učitelji stika z „Učit. Tovarišem“? Da ga Istrani že dolgo ne marajo, smo večkrat dokazali. Zadnji čas pa so temu „Narodovemu“ podrepniku tudi oficielno dali slovo. „Krčko učit. društvo“ je namreč predlagalo „Savezi dalmatinskih učitelja“, da bodi odslej „Učiteljski Glas“ glasilo imenovanega društva i vseh ostalih hrvatskih učiteljskih društev v Istri. Tako so odgovorili Istrani na podla hujskanja in nesramne napade, s katerimi se polnijo lačni predali „Tovariša“. To moško dejanje naj bi posnemali tudi drugod!

Cerkvene zadeve. Gosp. Val. Stolzer, bivši učitelj, vglasbil je v obliki slovesne sv. maše A. Begutterjevo mašno pesem, katero je bil Slovencem nepozabljeni škof in pesnik Anton Martin Slomšek kot nadžupnik in dekan v Vozenici, poslovenil. Med pesmi, kolikor nam jih je rodilo njegovo blago in žlahtno srce, spada tudi ta, polna plemenitega, blažilnega duha in nedosegljive posebnosti, in kaže Slomška kot jako spretnega prestavljavca, vglasbo pa kot zelo prosto, v vsem milo doneče in luturgično pravilno umotvorno delo skladateljevo z naslovom „Sv. maša v hvaležen spomin Antonu Martinu Slomšku, izvrstnemu Lavantinskemu škofu, narodnemu buditelju in pesnik“, katera naj bi dobro došla vsem častilcem Slomškovim in postala narodna last slovenskega ljudstva. — Komad partiture za mešan zbor velja 1 K 20 vin., in dobé

naročniki, kateri pošljejo naročnino za 10 izvodov ob enem, enega po vrhu. — Naročnine naj se pošiljajo g. V. Stolzerju, bivšemu učitelju v Gradcu, Unger-Gasse 19 v obilnem številu, da bo izdajatelju, ki je po mučni in dolgotrajni bolezni bolnišnico zapustil, mogoče zopet kot skladatelj neutrudljivo delovati. Naj bi mu torej dosedanji častiti naročniki zvesti ostali, in njegovemu podjetju mnogo podpornikov pridobili. Naročeni iztisi se bodo po dokončanem tisku takoj doposlali.

Delovanje katoliških redov v Avstriji. Dne 20 decembra l. l. je podal dvorni svetnik prelat dr. Herman Zschokke v gosposki zbornici sledečo sliko o delovanju katoliških redov v Avstriji na polju vzgoje in pouka. Moški samostani oskrbujejo eno bogoslovno fakulteto (v Inostu), 31 bogoslovnih domačih zavodov, tri učiteljišča, 13 gimnazij, 4 meščanske in ljudske šole, osem ljudskih šol, dve nadaljevalni šoli, eno kmetijsko šolo, štiri sirotišnice, 10 vzgojevališč in 4 domove za rokodelske vajence. Zgoraj imenovanih 13 gimnazij obiskuje letos 3649 učencev. Še obilnejše je delovanje ženskih redov na polju vzgoje in pouka. Ti oskrbujejo 11 učiteljišč, štiri višje dekliske šole, 158 vzgojevališč, 44 meščanskih in ljudskih šol, 464 zasebnih in 133 javnih ljudskih šol ter 335 otroških zavetišč.

Društvo abstinentnih učiteljev in učiteljic na Avstrijskem. Kot posledica osmega mednarodnega kongresa proti alkoholizmu, ki se je vršil na Dunaju meseca aprila m. leta, snuje se društvo vzdržnih učiteljev in učiteljic na Avstrijskem. K snovanju tega društva je mnogo pripomoglo, da „tiči vsa moška šolska mladina dunajska v pijančevskih razvadah odraslih“ (Dr. Fröhlich) in da „se celo

v otroški dōbi pojavljajo hude pijanostne bolezni“ (prof. dr. Kassowitz). Društvo hoče vplivati na mladino in njene vzgojitelje z zgledom svojih članov, s predavanji in spisi, s prirejanjem veselic, pri katerih se ne bo dobila nikaka opojna pijača, s spretnim in preišljenim priporočanjem treznosti v šoli in v privatnim pogovoru itd. — To vest smo posneli po „Christl. päd. Bl.“ št. 2, kateri dostavljajo: Učitelji in učiteljice, ki želé temu društvu pristopiti, oglasijo naj se pri g. Artur-ju Pollak-u na Dunaju XVIII., Theresiengasse 51.

Katoliška učiteljska organizacija. Katoliško društvo nemških učiteljev na Moravskem je imelo dne 9. februarija prvi shod, ki je bil od učiteljstva in duhovstva prav dobro obiskan. Kot gost je bil navzoč meščanski učitelj Moser z Dunaja. Shod je sklenil mnogo umestnih resolucij. Med drugim se je sklenilo ustanoviti hranilno in pred-ujemno zadrugo in sploh skrbeti za materielno podporo svojih članov. Shod je tudi pritrdil odborovemu predlogu, naj se razpiše nagrada za poljudno-znanstvene brošure in naj se proglasi Moserjeva „Christliche Schul- u Elternzeitung“ društvenim glasilom. Tudi organizacija društva je izdatno napredovala, ker so se ustanovile štiri podružnice. Na slavnostnem shodu je govoril meščanski učitelj Moser o velikanskih vsehkih krščanskega gibanja v naših časih, ki so porok, da na svetu ne bode od dne do dne slabše temuč boljše. Za ta krščanski pre-

porod se truditi ni dolžan le duhovnik, temuč tudi učitelj. — Katol. društvo nemških učiteljev na Češkem je imelo 26. januarja v Litomericah dobro obiskan shod, ki je storil več važnih sklepov. Sklenilo se je, razpisati štipendije za učiteljske, razpisati nagrade za poljudne brošure, vpslati na vlado peticijo v zadevi zboljšanja plač. Navzoči predsednik katol. avstr. učiteljske „Zaveze“ J. Moser, duhovnik Langer in meščanski učitelj Appelt so bili izvoljeni častnim članom. — Tako napreduje po vsej Avstriji kat. učiteljska organizacija navzlic liberalnemu terorizmu, ki skuša zatreti združevanje katol. učiteljev!

Kateri stenografični zistem ima največ privržencev, kaže najbolje število udov raznih stenografskih društev: Gabelsberger 60.567 udov, Stolze-Schrey 30.114, Stenotachigraphie 10.162, nacionalna stenografija (Nationalstenographie) 2998, Arends 2696, Roller 2175, Scheithauer 1438, Alt-Stolze 1174, Brauns 360. O Faulmann-ovi in Merkes-evi stenografiji ni statistike. Gabelsbergerjevo stenografijo rabi torej več stenografov, kakor imajo privržencev vsi drugi zistemi skupaj.

Katoliško vseučilišče v Freiburgu na Švicarskem obiskuje v tekočem zimskem tečaju 413 dijakov, med njimi 41 slušateljev in 19 slušateljic. Švicarjev je 173, Nemcev 86 in Avstrijcev 25; ostali so iz raznih druzih držav.

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec.

Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.

Tiska Katoliška Tiskarna.